

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglesi, posilano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 288, za pol
leta K 144, za četrt leto
K 72, za mesec K 24.
Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Irsko vprašanje in Amerika.

Sicer imamo poleg irskega tudi
mnoga druga važna vprašanja. Am-
pak nobeno ne dviga v tej državi to-
liko prahu, kakor ravno irsko vpra-
šanje. Več milijonov Ircev živi v Ze-
dnicah in državah; zastopani so v
vseh legislaturah, v kongresu in se-
natu, v mestnih zborih, v unijah, v
političnih strankah, poleg tega pa so
še, kompaktno organizirani v različnih
katoliških organizacijah, v katere
imajo pristop tudi katoličani drugih
narodnosti. Toda te organizacije kot
celote se ne upotrebljavajo za irsko
propagando. Časopisje, ki je na lovu
za naročniki, priobčuje kolone Ircev
staničin in poročil in člankov, in ta-
ko je to vprašanje vedno osveženo.

Za Anglijo pomeni irsko vpraša-
nje hudo krizo, že v prejšnjih časih
je delalo težave, toda zadnje čase
je spravila v zadrege, ki belijo lase
angleškimi državnikom.

Pred nekaj leti, in še do leta
1917., je bila glavna zahteva Ircev,
da se jim da avtonomija, kar ni ravn-
o velika zahteva. Za povod tej za-
htevi so vzeli irski voditelji razglasi
zaveznikov in takrat znani Wilson-
ov govor, ki se oba bavita z avtono-
mijo narodov. Svojo zahtevo za
avtonomijo so vložili v parlamentu
v obliki resolucije. A dasi je bilo že
prej znano, da pride taka resolucija,
je povzročila zadeva tak vihar, ka-
kršnega ni angleški parlament videl
že dolgo poprej. Prišlo je tako daleč,
da so irski nacionalistični poslanci
demonstrativno zapustili zbornico.

V čem je bila težava, da Irci niso
uspehi s svojo zahtevo po avtonomi-
ji? Zakon o avtonomiji Irske je bil
sklenjen že pred vojno, uveljaviti se
pa ni mogel, ker je naletel na opozit-
cijo v zbornici lordov. Če bi poslani-
ška zbornica takrat ponovno sprejela
zakon, bi se uveljavil tudi brez so-
zlaganja zbornice lordov.

Ako hočemo biti pravični, mora-
mo priznati, da je angleška vlada
odkrita nastopala za avtonomijo.
Toda vmes je prišla vojna, ki je sa-
ma na sebi velika ovira za vse na-
predne notranje reforme. Vmes pa je
prišlo še nekaj drugega, kar je kom-
pliciralo vse vprašanje tudi brez ob-
zira na vojno. In ta komplikacija ob-
staja še sedaj in radi nje je prišel ge-
neral Smuts, ministrski predsednik
britanske Južne Afrike, na Irsko, da
se jo z medsebojnimi pregovori sku-
ša premestiti.

Narodna vprašanja niso enostav-
na reč. Razlikujejo se med seboj. In
mnogokrat so velike razlike v naro-
du samem, ki zahteva avtonomijo,
toda ne soglašajo za način avtonomije.
Irci so zahtevali pred nekaj leti

Home Rule. Sedaj zahtevajo že po-
polno neodvisnost od Anglije. Tudi
prebivalci okraja Ulster so Irce, pa
močje niti slišati o irski avtonomiji;
ko je bilo še pred vojno pričakovati,
da bo zakon o Home Rule v krat-
kem uveljavljen, jih je to tako raz-
kačilo, da so organizirali in oborožili
prostovoljne čete za boj proti avtono-
miji. To gibanje med ulsterskimi
Irce je vodil lord Carson, ki si je
vsled tega nakopal veliko sovraštvo
katoliških Ircev. Položaj je torej ta:
Irci zahtevajo neodvisnost od Angli-
je; Irce se ne marajo ločiti od Ang-
lije.

To bi bilo zelo težko razumeti,
če ne bi vedeli, da je irsko nacional-
no vprašanje silno pomešano z ver-
skim vprašanjem. Nič ni preveč, ako
se pravi, da le verski moment v
mnogih ozirih znatno močnejši od na-
cionalnega. Včasih izgleda, kakor da
ne pomeni beseda »irska avtonomi-
ja« v resnici nič drugega, kakor »ka-
toliška avtonomija«.

V tem je pa zopet nekoliko ab-
surdnosti. Ako bi se problem tako
nazval, bi se moralo predpostavljati,
da je katoličanstvo zatirano. To se
pa nikakor ne more trditi, tudi če
pojo nekateri popi to pesem; če bi
človek nje poslušal, bi moral misliti,
da je katoliška cerkev po vsem sve-
tu zatirana.

Ampak, da mislijo Irce neprene-
homa na svoje katoličanstvo, tudi
kadar zahtevajo neodvisno Irsko, in
da je vsled tega njih boj za svobodo
katoliško poburjen, se ne more tajiti.
To seveda ni noben razlog zoper av-
tonomijo. Po načelu pravičnosti ima
vsak narod pravico, da sam odloča
o svoji usodi. Ampak katoliška har-
va je razlog največje težave v ir-
skem vprašanju. Ulsterci namreč ni-
so katoličani; a ker so na Irskem v
manjšini, računajo, da bi bili podvr-
ženi katoliški večini, ako dobi Irsko
avtonomijo. In temu se upira na vso
moč.

Da se govori resnica, je torej tre-
ba povedati, da je največji spor o
irski avtonomiji med Irce samimi. In
to je vzrok, da je rešitev vprašanja
tako težka. Vsi poizkusi zadnjih let
so se ponesrečili — ne toliko zaradi
odpora vlade, ampak zaradi ulster-
skega problema.

Od kar je v javnem življenju ka-
toliškega dela irskega naroda prišla
na površje organizacija Sinn Féin-
cevi, so Irce prenehali sodelovati v
angleškem parlamentu in opustili za-
htevo po avtonomiji. Nadomestili so
jo z zahtevo po popolni ločitvi od
Anglije in proglasili republiko, ki pa
je eksistirala bolj v Ameriki kot pa

na Irskem. Kljub temu, vodili so se
boji, proglasili preko stanje, vršile
so se represalije, umori, sploh, na
Irskem je zadnje čase vladal teror.
Angleška vlada ni uporabila vse sile
za udušitev irskega gibanja za samo-
stojno republiko. Podajala je izjave,
da ne bo nikdar dopustila ločitev Ir-
ske od Anglije in v teh izjavah so jo
krepko podpirali ulsterski Irce. Proti
upornim Irceem je nastopala le v to-
liko da jih je utrjevala; smatrala je,
kadar jih popolnoma izmuči, da bodo
pripravljeni na pogajanja z vlado za
sporazum. Ta ura je sedaj prišla.

General Smuts je prišel na Irsko,
da napravi sporazum med ulsterski-
mi in katoliškimi Irce za skupne kon-
ference, na katerih bi se našla reši-
tev irskega vprašanja. Toda preje
se je dalo Irceem razumeti, da morajo
opustiti vsako zahtevo, ki stremi za
ločitvijo Irske od Anglije. Sinn Féi-
novci so zaenkrat baje opustili zahte-
vo za samostojno republiko, pa so
se sprijaznili s ponudbo, da dobi Ir-
ska v federaciji Velike Britanije iste
pravice in avtonomijo, kot jo ima na
pr. Kanada. Sedanji pregovori med
irskimi strujami so prvi resničen po-
izkus, da se doseže med njimi sami-
mi sporazum.

Vsled civilne vojne v Irski, v ka-
teri sicer niso nastopale kake velike
armade, ki pa je bila vendar dovolj
brutalna in krvava, je ljudstvo zelo
trgelo. Krivda za take razmere se
vali večinoma na Anglijo, toda če
hoče biti človek pravičen, mora pri-
znati, da odpaše velik del krivde na
bojujoče se irske frakcije, ki so, me-
sto, da bi se sporazumele, vodile boj
druge proti drugi. In končno so se
zastopniki obeh frakcij vendar sešli.
Če pride do sporazuma, dobi Irsko
avtonomijo, toda ne bo taka, kakr-
šno bi radi katoliški Irce, ki so v ve-
čini, niti ne taka, kakršno žele ulster-
ski Irce. Noben del ne bo vladal dru-
gega. Naučiti se morata kooperirati
med seboj, pričeti morata delati v
korist celokupnega irskega prebival-
stva, katoličani in protestanti pa
bodo na ta način spoznali, da so drug
drugega potrebni, da lahko živijo skupaj,
ne da bi eni skušali nadvladati druge.

Od vsega početka je bilo jasno,
da Irce ne bodo dobili svoje republike
drugeče, kakor če se preje ne porazi
Anglijo. Anglija pa je še močna, jaka
tako kakor takrat, ko so bili že iz-
gledi, da dobi Irsko avtonomijo. Če
bi bilo med Irce samimi nekoliko več
treznega preudaranja, bi se izognili
marsikateremu boju, prihranjenih bi
bilo precej človeških življenj, sovraž-
nosti bi bilo manj, pa tudi grotne
škode ne bi bilo; in kljub vsem tem
živim ne bodo dobili več, kakor
jim je bilo že pred leti obljubljeno:

avtonomijo, ki pa bo varovala pra-
vice protestantske manjšine.

Izzivati vstajo, o kateri se ve, da
bo zahtevala mnogo krvi, da pa ne
more doseči cilja, je infamno; še in-

famneje pa je, izzivati tako vstajo,
ker ni rešeno vprašanje, za katerega
rešitev bi morali najprej storiti od-
kritosčne korake tisti, ki zahtevajo
rešitev od drugih. »Proletarec«.

Državno gospodarstvo.

(Govor posl. sodr. Ethina Kristana v podrobni razpravi o ustavi na seji
Ustavotvorne Skupščine dne 14. jun.)

(Dalej.)

Nadalje, gospodje, se ne morem
strinjati s tistim praznovanjem, ki se
izraža v uredbi, da morajo biti pred-
sednik in polovica članov glavne
kontrolne pravniški. Bil je čas, ko se
je res mislilo, da so juristi vsezna-
joča bitja, ko se je mislilo, da je ju-
rist sposoben za vse, da zna vse, in
da so vsi drugi ljudje nekako nekva-
lificirani, inferiorni. Jurist je seveda
pravoznanec, ampak tudi političar,
finansiier, upravnik in sploh univer-
zalen genij. Pa vendar vemo ne le,
da je dobili tudi slabi juriste, kakor
se dobe drugi slabi delavci, slabi
mizarji, profesorji, čevljarji, ampak
da velja tudi za pravo dandanes to,
kar velja za druge stroke; priznati
je treba, da imamo tudi tukaj speci-
jalizacijo. Marsikakšen dober prav-
nik pozna danes dobro en del svoje
stroke, medtem ko ve o drugih delih
malo, kakor se dobe drugod prizna-
ni ljudje, ki poznajo v svoji stroki le
eno panogo dobro. Mislim, da imamo
ljudi, ki so v mnogih slučajih veliko
bolj sposobni za posle v glavni kon-
trolli, kakor mnogi pravniki. Tukaj
jim na hočete prepustiti kar polovi-
co sedežev in še predsednika, da bo-
do pač gotovo imeli absolutno več-
nino. Menim, če je potrebno imeti v
glavni kontroli ljudi, ki poznajo za-
kone in katerim je to stroka, da bi
bilo povsem dovoljno prepustiti ju-
ristom tretjino mest. Vsekakor bi
glavna kontrola morala biti bolj raz-
nolična. Tudi ona je na nek način
reprezentativno telo, telo, od kate-
rega zahtevam, da bodi tako sestav-
ljeno, da ima narod lahko zaupanje
vani, in kakor je narod sam sestav-
ljen iz raznih slojev in plasti, bi bilo
potrebno, da pridejo tudi v glavno
kontrolno, ki naj stoji nad vlado, lu-
dije iz različnih narodnih sfer.

Tukaj se nadalje zahteva, da naj
bodo ostali člani glavne kontrole fi-
nančni ministri, ali pa da naj imajo
najmanj deset let uradne službe v
finančnih stroki. Čudim se, da je pri-
šel zadnji dodatek v ta odstavek.
Lepše bi bilo kar na kratko reči, da
je glavna kontrola institucija bivših
finančnih ministrov. Tedaj, gospo-
dje, bi imeli lepo situacijo. Predvsem
bi morali vedno skrbeti za to, da bi
vedno imeli dovolj bivših finančnih

ministrov. Danes jih slučajno imamo;
toda naposled bi se vendar lahko
zgodilo, da doživimo stalnejšo peri-
odo, ko bi bila tudi vlada stalna, pe-
rioda, ko bi se razmere v naši drža-
vi konsolidirale, pa bi dobili večino,
sposobno za obstanek in vladanje,
večino, ki bi sestavila vlado in bi ta
vlada ostala permanentno; tedaj bi
morali poskrbeti vsaj za to, da bi
vsaj finančni ministri odstopali v do-
voli kratkih rokih, da bi imeli za-
dostno rezervo bivših finančnih mi-
nistrov za glavno kontrolno.

Ne vem sicer, kakšne garancije
naj nam dajo ti bivši finančni mini-
stri. Ali so to kakšni posebni geniji?
Lahko je kdo bivši finančni minister,
le zato, ker ni bil kot aktivni finančni
minister vreden piškavega oreha.
Ko je bil potreben za finančno služ-
bo na ministrskem mestu, je bil ne-
sposoben in je zato postal bivši mi-
nister; praj zato naj bo pa sedaj
sposoben, da pride v glavno kontrol-
no, da kontrolira vlado in sedanega
finančnega ministra. Če to ni ab-
surdnost, tedaj ne vem, kje naj še
iščemo paradokse, da jih spravimo
v našo ustavo.

Četudi sem prepričan, da čuti
večina izmed vas prav tako, kakor
jaz, sem vendar tudi prepričan, da
boste složno glasovali za te ustano-
ve, in enega dneva bomo slišali, da
je to najbolj dovršena ustava od
vseh konstitucij vsaj v Evropi. (Med-
klic.) V Nemčiji je socialistična ve-
čina napravila marsikakšno nemo-
nost, za katero ne prevzemam od-
govornosti, ampak nemške ustave ni
ustvarila socialistična večina; do-
bro pa vem, da sta socialistični
stranki na Češkem in v Avstriji izja-
vili, da tista ustava, za katero sta
glasovali, nista bili dovršeni, ampak
sta morali glasovati za taki stvari,
ker ni bilo v onih razmerah mogoče
ustvariti kaj boljšega. Kljub temu, da
sta češka in avstrijska ustava mnogo
boljši od tega, kar se sprejema tu-
kaj. (Posl. Drogenik dela medklice.)
Gospod Drogenik, jaz sem vam že
prej povedal, da tudi na Češkem so-
cialisti niso imeli večine, in da torej
tudi tam niso socialisti izdelali usta-
ve. Prosim vas torej, da ne govorite
o stvarih, ki ne obstoje. Na Češkem

LISTEK.

Hanns Heinz Evers;

Pajkinja.

(Dalej.)

Dnevnik Riharda Bracquemont.

Ponedeljek, 28. febr.

Včeraj sem se nastanil tukaj. Iz-
praznil sem svoja dva koša in sem
si nekoliko uredil, nato sem zlezal
v posteljo. Sual sem izvrstno; ravno
je bilo devet, ko me je prebudilo tr-
kanje na vrata. Bila je gostilničarka,
ki mi je sama prinesla zajutrek, go-
tovo ima skrb zame, to je videti po
jačih, gnetih in izvrstni kavi, ki mi
jo je prinesla. Umil sem se in oble-
kel, potem sem opazoval, kako je
blapee pospravljala sobo. Pri tem
sem kadil pipo.

Tako, sedaj sem torej tu. Vem
prav dobro, da je stvar zelo nevar-
na, toda vem tudi, da sem narejen
mož, če se mi posreči, priti ji do
dna. In če je bil Pariz nekoč ene

maše vreden — tako poceni ga dan-
es ne dobiš več — potem lahko po-
stavim svoje malo življenje na kar-
to. Tukaj so izgledi — dobro torej,
poskusiti jih hočem.

Sicer pa so bili drugi tudi tako
premeteni, da so isto zasledili. Nič
manj kot sedemindvajset ljudi se je
trudilo deloma na policiji, deloma
pri gostilničarki sami, da bi dobilo
sobo: tri ženske so bile med njimi.
Bilo je torej dovolj tekmecev; naj-
brže ravnokar ubogi vrati kakor
jaz.

Toda jaz sem »mesto dobil«. Za-
kaj? Ah, najbrže sem bil jaz edini,
ki sem mogel modri policiji poslu-
žiti z eno — »idejo«. Lepa ideja!
Seveda je bila le pesek v oči.

Ti zapiski so tudi policiji name-
njeni. In zabava me, da povem go-
spodom že ob začetku, da sem jih
dobro potegnili. Če je komisar pa-
meten, poreče: »Hm, ravno radi-
tega se mi zdi Bracquemont sposo-
ben!« — Sicer pa mi je popolnoma
vseeno, kaj poreče pozneje: Sedaj
sedim vendar tukaj. In meni se zdi
dobro znamenje, da sem pričel svo-

je delovanje s tem, da sem gospode
tako temeljito potegnili.

Tudi jaz sem bil najprvo pri go-
spe Dubonnet, poslala me je v poli-
cijski revir. Cel teden sem tam
okrog lazil, vselej so ponudbo »je-
mali v pomislek« in vselej so rekli,
naj intri zopet pridem. Večji del mo-
jih tekmecev je puško že davno v
korzovo vrzel, imel je tudi boljša
opravila, kot sedeti no cele ure v
plesnjivi stražnici; komisar je bil že
popolnoma razdražen radi moje tr-
moglavosti. Nazadnje mi je dejal či-
sto odločno, da nima moje prihaja-
nje nikakega smisla! On mi je ka-
kor tudi drugim hvaležen za mojo
dobro voljo, toda »diletanške laji-
ške moči« ne more uporabiti. Če
nimam kakega že dovršenega ope-
ratijskega načrta —

Tedaj sem mu dejal, da imam
tak načrt. Seveda nisem ničesar
imel in bi mi ne morel povedati niti
besedice. Toda — rekel sem mu, da
bi mi mogel svoj načrt, ki je dober,
toda zelo nevar in bi lahko tudi
končal kakor stražnikovo delovanje,
le tedaj razkriti, če se izjavi s čast-

no besedo pripravljene, da ga sam
izvrši. Za to se je zahvalil, češ da za
kaj takega sploh časa nima. Toda
opazil sem, da zadobivam premoč,
ko me je vprašal, če bi mi ne mogel
dati vsaj kakega namigljaja —

In to sem storil. Pripovedoval
sem mu nek evetot nesmisel, o ka-
terem eno sekundo prej sam nisem
imel najmanjše slutnje; sam ne vem,
odkod mi je prišla ta nenavadna
misel! Rekel sem mu, da je med
vsemi urami v tednu ena, ki ima
skrivnostno moč. To je ura, ko je
Kristus izginil iz svojega groba, da
odide v peklo: šesta večerna ura v
zadnjem dnevu židovskega tedna.
In sam naj bi se spomnil, da je bilo
to uro v petek med petimi in šesti-
mi, ko so se izvršili vsi trije samo-
mori. Več mi sedaj ne morem po-
vedati, opozarjam ga pa na Raz-
odejje sv. Janeza.

Komisar je naredil obraz, kakor
bi o tem kaj razumel, zahvalil se je
in me je povabil za večer. Stopil
sem točno v njegovo pisarno, pred
njim na mizi sem videl Novi zakon.
V tem času sem isto študiral kakor

on; prebral sem Razodejje in — ni-
sem razumel niti besedice. Morda
je bil komisar razumnejši kot jaz, na
vsak način mi je dejal prav zahval-
no, da menim, da navzlic mojim zelo
splošnim namigovanjem razume mo-
jo misel. In da je pripravljen, da mi
željo izpolni in jo na vse načine
podpre.

Priznati moram, da mi je bil v
resnici zelo uslužen. Dogovoril se je
z gostilničarko, da dobim v časti
svojega bivanja v hotelu vse za-
stoj. Dal mi je izvrsten policijski
revolver in policijsko piščalko; služ-
bujoci stražniki so dobili povelje, da
gredo čim bolj mogoče skozi malo
ulico Alfred Stevens in pridejo gor,
ob najmanjšem mojem znamenju.
Glavno pa je, da mi je dal postaviti
v sobo namizni telefon, potem kate-
rega sem s policijskim revirjem v
neposredni zvezi. Ker je ta komaj
štiri minute oddaljen, dobim torej
lahko o vsakem času najhitrejšo po-
moč. Pri vsem tem ne uvidim prav
dobro, česa bi se bal.

(Dalej prih.)

so bili socialisti najmočnejša stranka ne pa absolutna večina. Ne na Češkem, ne v Avstriji ni bila izdelana socialistična ustava, temveč kompromisna ustava s sodelovanjem socialistov.

(Konec prih.)

Nainovejši.

VOLITVE ZA RAZVELJAVLJENE KOMUNISTIČNE MANDATE V SEPTEMBRU.

LDU Belgrad, 30. julija. V parlamentarnih krogih se govori, da bodo meseca septembra volitve za izpraznjene mandate komunističnih poslancev, ki po določbah novega zakona izgube svoje mandate.

ZAHTEVAJO IZROČITEV VSEH KOMUNISTIČNIH POSLANCEV SODNIJ.

Ljubljana, 31. julija. »Jutro« poroča, da je v sobotni seji narodne skupščine minister pravde dr. Gjurčič zahteval izročitev vseh komunističnih poslancev sodniji, češ da so direktno ali indirektno sokrivi na atentatih. Skupščina je to zahtevo izročila imunitetnemu odboru, ki jo bo ta ponedeljek obravnaval. Do ta čas pa mislijo, da bodo mandati komunističnih poslancev že itak razveljavljeni.

DRŽAVNI PRORAČUN ZA LETO 1921-1922.

LDU Belgrad, 30. julija. V kratkem bo izdelan načrt finančnega zakona za leto 1921-1922, ki bo potem takoj predložen finančni parlamentarni komisiji v odobrenje.

IZSTOPIL IZ KOMUNISTIČNE STRANKE.

LDU Belgrad, 30. julija. Komunistični poslanec Vlada Marković iz Novega Sada izjavlja, da izstopa iz komunistične stranke in iz komunističnega kluba, ker se ni nikoli strinjal s teroristično akcijo svojih tovaršev. On je vedno zastopal stališče, da se mora pobijati anarhizem in uesti boj proti nenarodnim elementom, ki pod imenom komunizma in stranke pripravljajo in vršijo atentate ter povzročajo nejevoljo in upornost narodov in s tem spravljajo vse uspehe delavskega gibanja v kraljevini Srbiji, Hrvatini in Sloveniji v nevarnost.

D'ANNUNZIO ZOPET STRAŠI.

LDU, Cirkvenica, 30. julija. Tukaj se širijo glasovi, da bo D'Annunzio prihodnje dni ponovno na Reko ter zasedel baroško luko, da je ne bi mogla italijanska vlada evakuirati povodom evakuacije tretjega pasu, ki je določen za 17. avgust.

VELIKANSKE VOJNE IZGUBE SPANCEV.

LDU Pariz, 30. julija. Dopisnik lista »Times« javlja iz Tangerja, da so izgubili Španci pri Melilli 20.000 moških mrtvih, ranjenih, pogrešanih in ujetih.

POGAJANJA IRCEV Z ANGLEŽI.

LDU Dublin, 30. julija. O seji sinfajnovskega kabineta se najstrože molči. Kakor se domneva, je seja odločilnega pomena za izid pogajanj. Domneva se tudi, da se sinfajnovci glede oficijelne konference strinjajo v tem, da ne bo nobene nadaljnjie

sele sinfajnovskega kabineta.

pre- den ne pada De Valera Lloyd George novih obvestil. Ko bo podana podlaga za konferenco, bo imel sinfajnovski parlament sejo, na kateri bodo imenovani pooblaščenca za nadaljnja pogajanja.

NESPORAZUM ANGLIJE S FRANCIJO RADI GORNJE SLEZIJE.

London, 30. julija. Kakor doznava Reuters urad, razpravlja britanski odgovor na francosko noto obširno o razmerah, ki so ustvarile sedanjí položaj. Odgovor se bavi z očitkom, da je Anglija s svojim za- držanjem napram Franciji ojačila pozicijo Nemčije. Odgovor veli, da je francoska zahteva, nekaj izrednega, in naglašja, da ni nobena podlaga za skupno politiko mogoča ter da za nadaljnja pogajanja ni nobenega otipnega smotra, preden Anglija ne dobi vplogleda v namere francoske vlade. Britanska vlada si prizadeva, uvaževati vsako sredstvo, da bi ustregla Franciji. Vendar pa se mora poudariti, da po vestih, došlih v London, francoskim četam v Gorenji Sleziiji ne preti nobena nevarnost in torej odpošiljanje ojačenja ni nujno.

Pariz, 30. julija. Ministrski predsednik Briand bo danes dopoldne izročil francoskemu poslaniku noto, ki bo predstavljala kroničen zaznam vsega dosedanjega zav- vezniškega delovanja v zadevi Gorenje Sleziije in se bo pečala tudi z glavnimi ar- gumenti angleške spomenice. Noto bo po- udarjala potrebo, da se naenkrat določi- pota politike, po katerih morata v bodoče hoditi Francija in Anglija ter da se pokaže sveto zavezniška solidarnost. Nemčija je izjavila, da se po določitvi mirovne no- gozbe transport ojačenj za Gorenjo Sle- zijo skozi njeno ozemlje ne more izvesti brez sporazumljenja zavezniških držav. Francija ne more dopustiti, da bi nemška vlada na ta način poizkusila ločiti Fran- cijo od njenih zaveznikov. Ta stvar je že vprašanje narodnega ponosa. Nemčiji je treba dati nove dokaze o enotnosti Fran- cije in Anglije. Še pred sestankom vrhovne- ga sveta je treba napraviti v Berlinu ko- lektivni korak in naznaniti nemški vladi, naj se pripravi na to, da bodo francoska ali medzavezniška ojačenja skozi njeno ozemlje transportirana v Gorenjo Sleziijo. Nato pa naj vrhovni svet na svoji prvi pri- hodnji seji reši vprašanje delitve.

GRŠKO - TURŠKA VOJNA.

LDU Carigrad, 30. julija. (Havas) (Turško vojno poročilo.) Orška ofen- ziva se je pred Saidghazi popolnoma ustavila. Bitka pri Saidghazi je tr- ajala tri dni. Orki so noč in dan od- bijali napade, morali so se umakniti turškim protinapadom. Število ujet- nikov znaša nad 2000 mož. Orške čete, ki so ob železniški progi Eski- Sehír - Angora prodirale pod povelj- ništvom Andreja, so se morale umakniti. Tudi luja bitka pri Aldun- taku se je končala v prid Turkom.

Politične vesti.

+ Konferenca okrožnih načelnikov v Sarajevu. Kakor javlja »Narodno Jedn- stvo«, se ta teden začne v Sarajevu kon- ferenca okrožnih načelnikov iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije. Konferenci bo prisostvoval tudi minister za notranje stvar- i Pribečević.

+ Odstopi komunističnih poslancev. Iz Belgrada javljajo, da sta odločila po- slanske mandate oziroma izstopila iz ko- munistične stranke poslanca dr. Dragutin Vladislavljevič ter Vlada Marković.

+ Novi poslanci. Na mesto poslancev dr. Bogom. Vošnjaka, Juraja Demetroviča ter Milor. Draskoviča pridejo Stefan Dobnik, Joca Orešanin, ter Tihomir Ul- čić.

+ Zapadna Madžarska. Kakor poro- čajo listi, je poslaniška konferenca snoči oficijelno naznanila avstrijski vladi, da se vrši prvo razpravljanje glede predaje Za- padne Ogrske dne 6. avgusta v Sopronu. Na seji avstrijskega ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o tem vpra- šanju, je bil določen sekulski šef dr. Da- vid, vodja upravne komisije za Bursko, za avstrijskega delegata.

+ Poljski militarizem. Te dni je bil predložen zbornici v Varšavi proračun za prihodnje leto. Izdatki znašajo 208.961 mi- lionov poljskih mark, dohodki 135.163 mi- lionov poljskih mark, torej znaša deficit 73.793 milijonov poljskih mark. Od izdat- kov odpade na vojno ministrstvo 61.003 milijonov poljskih mark, na prometno mi- nistrstvo 21%, na ministrstvo za prehrano 10%, na finančno ministrstvo 6%, naučno 5%, delovno 5% skupnih izdatkov.

+ Pomozna akcija za Rusijo. Kakor poročajo, prirede srednjeevropske države skupno pomožno akcijo za stradalajoče v

Rusiji. V pomožni akciji bo sodelovala tu- di Jugoslavija.

+ Občelnica Jauresove smrti. Iz Pariza poročajo, da namerava fran- cosko delavstvo slovesno proslaviti sedmo obletnico umora Jauresa.

+ Angleška državna konferenca je bila včeraj zaključena. Kakor znano, se je konferenca bavila z važnimi zadevami angleških kolo- nij. Rezultati še niso vsi objavljeni.

+ Vseruski izvrševalni odbor ob- javlja posebno premije onim polje- delcem, ki si bodo za svojo stroko priborili posebnih zaslug.

+ V Perziji je izbruhnila boljševi- ška revolucija. Tako poročajo mo- skovski listi.

Dnevne vesti.

Hvalevredna stanovanjska akcija županstva v Velenju. V Velenju silno primanjkuje stanovanj in se mora delavsko ljudstvo drenati po malih nezdravih stanovanjih. Županstvo je vsled tega zasnovalo načrt, kako po- manjkanju stanovanj od pomoči. V tej zadevi je poslalo deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani naslednjo vlo- go: »Zaradi premogovnika v Vele- nju in tudi železniškega križišča je pomanjkanje stanovanj vedno večje in če pojde tako dalje, bodo morali ljudje kar na prostem stanovati. Ob- čine že nikakor ne morejo več sta- novanja preskrbeti in dela stano- vanjska mislija največ dela in si- nosti občinam. Nasprotno pa premo- govnik v Velenju še to leto ni napra- vil niti enega stanovanja in tudi že- lezniška uprava se zato ne zmeni. Ker je stavbenega materiala že zdaj dovolj in tudi poceni, se slavná de- želna vlada vnužno prosi, da blago- voli na pristojnem mestu izposlovati, da bo premogovnik v Velenju kakor tudi železniška uprava za svoje uslužbence jela staviti lastna stano- vanja. Ako bi se ti dve upravi temu branili, češ, da nimajo zato potreb- nega dovoljenja in kredita, naj bi se tudi zato preskrbelo, da bi se našel potreben kredit. Županstvo ponovno prosi, da se na predstoječo prošnjo stvarno ozira in jo usliši. Obenem pa se tudi obrnemo na državnega poslanca, da tudi on primerno inter- venira. — Župan: Olšaver.« — O hvalevrednosti te akcije, ki jo je podvzelo županstvo ni potrebno še posebej govoriti. Železi bi le bilo, da z energično stanovanjsko akcijo pri- čnejo tudi druge občine, kjer je po- stalo stanovanjsko vprašanje pone- kod že zelo akutno, da katastrofalno.

Valeški domovi. V ministrstvu za tr- govino in industrijo se snuje načrti za valeške domove v vseh večjih mestih v državi. Vrhna teh domov je, da se va- lenjske vzgoje za bodočnost na zdrav podlagi. (Kakšna »zdrava« podlaga je tu mišljena, res ne vemo.)

Vsem sodrugom v Sloveniji. Ob- račamo se tem potom do vseh so- drugov v Sloveniji s prošnjo, da nam podarijo ali pa za daljšo dobo izpo- sodijo znanstvene socialistične knji- ge in knjige sociološke, socialno- politične ali narodno - gospodarske vsebine, ki jih bi osebno lahko po- grešali, v svrhu, da si ustanovimo prepotrebno izključno znanstveno so- cialistično in socialno knjižnico. Tu- di bomo sodrugom hvaležni, če nas opozore na tako literaturo, ki nam bi jo mogli posebno priporočati, da si jo nabavimo. Upamo, da bodo soder- gi v obilnem številu ugodili tej naši prošnji. — Vse pošiljave prostimo na naslov upravnništva »Napreja« z označbo: »Omladinski krožek So- cialistične družbe.« Tudi grotne pod- pore, ki se bodo porabile izključno za nabavo knjiž, sprejema označeni naslov. Podpore bodo razglašene v »Napreju«. — »Omladinski krožek Socialistične družbe.«

Izpremembo vremena prorokujejo vremenski proroki. Po hudi vročini, ki je trajala nepretrgoma 5 tednov in dosegala vročino do 50° C, se je včeraj nad Ljub- ljano proti večeru vendarle zloščilo. Su- ša je storila že ogromno škodo. O suši in silni vročini poročajo skoro iz vseh evropskih dežel.

Delavstvo mesta in okolice Celja! Nudi se nam izborna prilika naučiti se ne- česa. — Ne zamudimo dane nam prilike. Rešimo čast proletariata ter posejajmo polnoštevilno zdravstvenega predavanja »zdravstvenega tedna« v Celju. — Vstop

je vedno brezplačen. Ne ubijmo veselja gg. zdravnikom da delajo prosvetno med- nam s tem, da izostanemo od predavanj. — Delavske organizacije na delo za pro- pagando poseta! Saj sodeluje v kolu celj- skih kulturnih društev tudi delavsko ob- obraževalno društvo »Svoboda«. Z zdrav- jem in pametjo bomo dosegli naše delav- ske cilje.

Tvornice za poljedelsko orodje. Mini- strstvo za agrarno reformo osnuje v Dja- kovem tvornico za poljedelske stroje. Tvornica bo osnovana na zadržni pod- lagi.

Posebni vlak na progi Ljubljana- Vrhnika, dne 7. avgusta 1921. Dne 7. av- gust vozi na vrhniški progi razven ob- čajnih v voznem redu označenih še po- sební izletniški vlak 2708/11. iz Vrhnike v Ljubljano, kateri odhaja iz Vrhnike ob 23.20. — Ta vlak in oni ki odhaja iz Ljub- ljane proti Vrhniki ob 13.18 imata ta dan postanek pri vlakovnišnici na Viču, kjer občinstvo lahko vstopi in izstopi.

Poziv. Dne 9. julija 1921 je v vasi Dane, občina Stari trg pri Raketu, požar vpeleli tri hiše in 22 gospodarskih poslo- pil. Zgoreli so nadalje poljski pridelki, go- spodarsko in poljsko orodje, hišna opre- va, obleka itd. Prizadež je 13 posestni- kov. Škoda znaša nad 5 milijonov kron, a zavarovalnica je malenkostna. Pogoreli se nahajajo v skrajni bedi in si iz lastnih moči ne morejo pomagati. Da se jim vsaj deloma olajša beda, razpisujem s tem na- biranje mlilih darov v območju deželne vlade za Slovenijo. Darovi se sprejema- jo v Ljubljani pri predsedništvu deželne vlade (ravateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, a drugod pri okrajnih glavarstvih oziroma političnih ekspoziturah in pri mestnih magistratih v Mariboru, Celju in Ptuj. — Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo.

Štipendije visokošolcev. 1. Do nadalj- njega ukrepa se bodo pošiljali na tuja vse- učilišča podpirani dijaki samo za one na- učne stroke, ki niso zastopane na vseučil- ških v kraljevini; 2. nove štipendije se da- jo tudi dijakom naših vseučilišč, ki so na- uke dovršili (diplomirani), v svrhu na- daljnega izpopolnjevanja študij. Ti go- jenci se bodo pošiljali le v izjemnih slu- čajih po proračunski možnosti na pred- log poedinih vseučilišč. Te štipendije bo podeljevalo ministrstvo prosvete; 3. do do- vršenih študij ostanejo medicini, veteri- narji, tehniki vseh panog, dijaki industri- ske kemije, dijaki eksportne akademije, dijaki živih jezikov, dijaki »ecol central- e« montanistike, konservatorija in umetno- stne akademije; dijaki ostalih fakultet pa le, ako imajo samo še leto dni do dovršitve; 4. od vseh podpiranih dijakov in njihovih staršev (varuhov) se vzame obveza, da bodo po dovršenih študijah služili državi toliko let, kolikor let so štipendisti (ali pa bodo vinili štipendije z zakonitimi obrest- mi); 5. dijaki izgube štipendijo: a) ako se ne prijavijo pravočasno k izpitu ali se pri- javijo in izstopijo; b) ako se ne udele- žujejo redno predavanj in ostalih praktič- nih vaj; c) ako ne predlože potrdila, da so kolektivirali iz svojih predmetov, ako bi v tem roku ne imeli polagati nikakrš- nih izpitov; d) ako padejo pri izpitu; e) ako se nedostojno vedejo ali proglašajo načela, ki so protiva družabnemu in dr- žavnemu redu; f) dijaku se more podal- šati vživanje štipendije, ako je padel pri izpitu, kadar šolska oblast to predlaga, ker se je navedlo pri pristojni vseučilški oblasti, da je redno obiskoval predavanja (praktične vaje) in bil marljiv ali da je bil tekom tega semestra resno bolan. Podaljšanje se more dovoliti samo enkrat tekom študij; 7. dijaku se more povrniti štipen- dija, ako je na svoje stroške položil izpit, radi katerega je izgubil štipendijo. Ta vr- nitev se more dovoliti samo enkrat in ve- lja od dneva položaja izpita; 8. štipen- dije se izenačijo; 9. proračuni pokrajinskih vlad za štipendije se prenosa na minist- rstvo prosvete, ki bo v prihodnjem šolskem letu skrbelo za vse podpirane dijake v inozemstvu. Poverjenstvo za uk in bogo- častje dale ta sklep ministrskega sveta na znanje. Dijakom je na prosto dano, da vlo- že svoje prošnje pri dijaški »urugi« (u. pr. na Dunaju, Pragi itd.), pri kateri so vča- njeni, ali pa naravnost pri poverjenstvu za uk in bogočastje, kjer naj vložijo svoje prošnje tudi oni, ki niso včlanjeni pri no- ben dijaški zadrugi. Prošnje naj bodo pra- vilno opremljene s študijskimi izpričevanji in družinskimi in premoženjskimi izkazo- mi. Vse prošnje se morajo vročiti poverjen- stvu za uk in bogočastje v Ljubljani vsaj do 20. avgusta 1921.

Višek budalosti »Bogoljub«. Preteli- sino: Nova ženska moda vzbula duhovni- kom pri »Domoljubu« meseno poželjenje in mesene občutke, zato žuga z včlami in celo s peklom za te modne neumnosti si- villjam! Kdo se ne smeje temu v letu 1921?

Ali ste že naročili »Kres«?

Vestnik Svobode.

Odborova seja ljubljanske po- družnice »Svobode« se bo vršila v torek ob 6. uri zvečer v lokalu cen- tralnega tajništva »Svobode« na Aleksandrovi cesti. Sobotna seja je bila nesklepčna, zato naj se vsi od- borniki seje sigurno udeležijo. — Tahnik.

Brivski pomočniki v Ljubljani se na- hajajo v mezdnem gibanju za zvišanje plač in ureditev delovnega časa. Tovar- še prosimo, da ne iščejo do zavrsitve gi- banja dela v Ljubljani, in naj se ne ozirajo na poročila in vabila v meščanskem sa- sopisju.

Gospodarstvo.

Ljubljanski trg. Močno znižanje cen govejega mesa. Goveje meso dobro kvalitete se bo prodajalo odsej na- dalje stalno po sledečih cenah: Predovšč nova stojnica sredi Vodnikovega trga pri kostanju po 20—24 K kg, telečje meso po 18 K kg, centralna Vnovčevalnica na pro- sti stojnici 30—32 K kg, na stojnici Naku- povalne zadruge pod kostanjem na Vodni- kovem trgu 26—28 K kg, telečje meso 20 K kg, Marčan Tonj na stojnici nasproti proste stojnice goveje meso po 24—26 K kilogram, Na ta način se bodo konkuren- nim potom morale cene znižati. Glede kvalitete se bodo vse stojnice intenzivno nadzirale. Drugega blaga je v izobilju. Cene za najvažnejše stvari so sledeče: grah v stročju 5 K kg, fižol v stročju 4 do 6 K kg, krompir 2.50 K kg, solata vsled suše 1.50 K do 2 K glavica, kumare 6 K kilogram, maline 15 K kg, jabolka 8—12 kron kg, hruške 12—16 K kg, zolje 4—5 K glava, jajca 2.30 K kos, par piščancev 4fi do 50 K.

Mednarodna razstava v Rigu. V. Rigi se vrši od 31. julija do 28. avgusta t. l. mednarodna razstava poljedelskih in in- dustrijskih strojev. Na tej razstavi bodo zastopani tudi jugoslovanski industrijalet te stroke.

Baker. Produkcija bakra je l. 1920, znašala 984.483 meterskih ton, od katerih je 668.915 ton ali približno dve tretjini prišlo iz Severne Amerike (največ iz Zed- njenih držav) 135.707 ton iz Južne Ame- rike (Čile), 50.591 ton iz Evrope (Španjsko in Portugalsko, Rio Tinto) in 65.584 ton iz Japonske.

Svinec. Produkcija svineca je v pre- teklem letu znašala 841.693 ton. Od teh je odpadlo 531.968 ton na Severno Ameriko (Združene države, važna mesta zavzema tudi Meksiko), 5000 ton na Južno Ameriko, 248.915 ton na Evropo in 11.713 ton na Av- stralijo. V Evropi proizvajala največ svineca Španija in Nemčija, seveda slednja v zad- njih letih ni prišla veliko v poštev. Avstra- lija je ob navadnih razmerah važen pro- ducenat, toda radi štrajka v Broken Hillu je bila lansko leto produkcija primeroma malenkostna.

Cink. Produkcija cinka je leta 1920, dosegla 710.394 ton, od katerih je prišlo 435.163 ton iz Zedinjenih držav, 83.046 ton iz Belgije, 97.465 ton iz Nemčije in 25 ti- soč ton iz Anglije. V predvojnihi časih te- glede te kovine Nemčija je malo zaostaja- la za Zedinjenimi državami.

Po svetu.

Silen vihar je besnel matone po vsem Angleškem. Deževalo ni. Domneva se, da se je potopilo več ladij.

V Milanu so pričeli velik poli- tični proces proti mnogim anarhi- stom in urednikom anarhističnega li- sta »L' Umanita Nuova.«

»Sport« št. 31. je izšel. Vsebina: Ko- lesarske dirke na Novo Mesto in športna kronika s slikami. — List vsem sportnikom toplo priporočamo.

Kupi se nov, ali že rabljen

ELEKTRO-motor

za vrtilni tok od 7 do 10 KS, 220 Volt. Ponudbe z neyedenó ceno je vpslati Ignacij Česenj, elektrarna, Brod št. 7, St. Vid nad Ljubljano.

Iščete se

pisarniški prostori.

Ponudbe s pogoji na upravo »Napreja« pod št. 24.

Kapital: 20.000.000 kron.

Slovenska eskomptna banka

Rezerve okrog 6.000.000 kron.

Interesna skupnost s »Krvatsko eskomptno banko« in »Štitsko banko« v Zagrebu. Ljubljana Selenburova ulica št. 1. Izvršile vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut, — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.